

Stanisław Przyjemski

Niemiecka Fundacja do Spraw Międzynarodowej Współpracy Prawniczej

Palestra 39/1-2(445-446), 142-145

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Stanisław Przyjemski

Niemiecka Fundacja do Spraw Międzynarodowej Współpracy Prawniczej

Niedawno, w dniach od 26 do 30 października 1994 r. odbyło się w Warszawie sympozjum na temat „Proces harmonizowania prawa krajowego z prawem Unii Europejskiej – szansa oraz bodźce działania państw Europy Środkowej i Wschodniej”. Impreza ta odbyła się pod auspicjami Niemieckiej Fundacji do Spraw Międzynarodowej Współpracy Prawniczej¹. Czym jest ta instytucja, jakie są jej założenia, zamierzenia i środki przedstawiamy poniżej.

W grudniu 1991 r., na wniosek kanclerza Republiki Federalnej Niemiec Helmuta Kohla, rząd tego kraju przyjął założenia tzw. ogólnego programu doradztwa w budowie demokracji i gospodarki rynkowej w państwach Europy Środkowej i Wschodniej oraz w nowych państwach niepodległych². Na gruncie tego programu, z inicjatywy federalnego ministra sprawiedliwości dr. Klause Kinkela, została w maju 1992 r. powołana właśnie owa Niemiecka Fundacja, w popularnym obiegu na-

zywana po prostu Fundacją Kinkela. W § 3 jej statutu został określony cel tej instytucji. Jest nim międzynarodowa współpraca w dziedzinie prawa, a w szczególności wspieranie państw, przechodzących z systemu gospodarki planowej na rynkową, w zakresie reformy wiążącego się z tym ustawodawstwa, wymiaru sprawiedliwości i rozwoju ukierunkowanych na ten cel badań naukowych.

Fundacja została zarejestrowana jako instytucja użyteczności publicznej. Wydatki na jej infrastrukturę i w pewnym zakresie również poszczególne przedsięwzięcia kierunkowe pokrywane są ze środków centralnych (rządowych). Wsparciem finansowym Fundacji, w podejmowaniu przez nią przedsięwzięć kierunkowych, są dotacje towarzystwa powołanego (z inicjatywy i pod przewodnictwem byłego federalnego ministra spraw zagranicznych Hansa Dietricha Genschera) specjalnie w celu zapewnienia jej pomocy.

Przewodniczącym Fundacji został Lujso Fadé. Swoją działalność rozpoczęła w październiku 1992 r. Zorganizowana jest następująco:

Pod kierownictwem przewodniczącego działa grupa ośmiu głównych animatorów przedsięwzięć, a ponadto jedenastu współpracowników o zróżnicowanym charakterze zadań. Wspiera ich dwudziestoosobowe Kuratorium, na czele którego stoi dr Schoser, Prezes Niemieckiej Izby Przemysłowo-Handlowej. Zasiadanie w tym organie różnych osobistości z kręgów politycznych, gospodarczych, administracyjnych, naukowych oraz związków prawników gwarantuje, iż działalność Fundacji opiera się na szerokiej i kompetentnej bazie zawodowej.

Zadaniem Fundacji jest to, by poprzez ściśle współdziałanie z różnymi organizacjami zawodowymi, naukowymi, wymiaru sprawiedliwości i administracji, wspierać wskazane wyżej kraje we wszystkich dziedzinach stanowienia i stosowania prawa. Jednakże finansowa pomoc dla określonych przedsięwzięć tylko wówczas wchodzi w grę, jeśli te zamierzenia zostały zaplanowane, bądź mają być zrealizowane, w ramach Fundacji.

Uściślenie zadań Fundacji wobec potrzeb określonego państwa w dziedzinie poradnictwa prawnego zostaje podjęte po uprzednim przeanalizowaniu tych potrzeb z uwzględnieniem dotychczasowych, specyficznych dla tego państwa, warunków. Dopiero wówczas realizuje się uzgodnione z zainteresowanymi projekty doradcze. Zostaje to wykonane przez współpracowników Fundacji według zadań określonych przez reprezentujących różne organizacje i instytucje ekspertów Kuratorium. Przedstawiają

oni opracowania indywidualne bądź zespołowe.

Aktywność Fundacji przejawia się w następujących formach:

- doradztwo legislacyjne w opracowywaniu przepisów,
- różne rodzaje szkolenia dla zagranicznych uczestników, pomoc w organizacji sympozjów i seminariów w krajach zainteresowanych, zapewnienie miejsc dla praktykantów w instytucjach krajów zachodnich, przydzielanie stypendiów,
- rozprowadzanie niemieckich tekstów ustaw i literatury fachowej, a w pewnych przypadkach także ich przekładów,
- współdziałanie ekspertów w tworzeniu struktur nowego systemu prawnego (w organizowaniu instytucji modelowych, wydawaniu zbiorów instruktażowych).

Wobec szczególnego zapotrzebowania w państwach Europy Środkowej i Wschodniej oraz w nowych niepodległych państwach tzw. poradzieckich na pomoc w zakresie doradztwa prawnego (siłą napędową jest tu również perspektywa przystąpienia do Unii Europejskiej) działania Fundacji na rzecz tych państw obejmują przede wszystkim następujące dziedziny:

- prawo konstytucyjne,
- prawo prywatne ze szczególnym uwzględnieniem prawa rzeczowego, hipotecznego, zobowiązań, prawa handlowego, pracy, przepisów prywatyzacyjnych, a także dotyczących postępowania upadłościowego,
- warunki ramowe działalności przedsiębiorców na tle ogółu przepisów administracyjnych, reguł zapewniających organizowanie się w związki za-

wodowe, prawa podatkowego, swobody osiedlania się, przepisów szczególnych dotyczących określonych zawodów (adwokatów, notariuszy, doradców podatkowych, kredytodawców i ubezpieczycieli) a także reguł normowania technicznego,

- niezależne, funkcjonalne organy wymiaru sprawiedliwości, w szczególności praworządne i efektywne, zapewniające cywilną i karną opiekę prawną, właściwe wykonanie wyroków, sprawujące sądową kontrolę nad legislacją i egzekutywą przy współdziałającej niezależnej adwokaturze.

W ramach tych zagadnień podstawowych Fundacja upowszechnia też tzw. prawo europejskie (wspólnotowe) utrzymując przy tym ścisły kontakt z komisjami Unii Europejskiej. W tym przypadku prawo niemieckie, odpowiadające standardom Unii, może tu służyć jako przykład nowoczesnego porządku prawnego.

Z uwzględnieniem wspomnianego ogólnego programu doradztwa rządu federalnego, a w szczególności podziału zadań między Federalne Ministerstwo Sprawiedliwości i Federalne Ministerstwo Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, poradnictwo prawne Fundacji rozprzestrzenia się przede wszystkim na Bułgarię, Białoruś, Czechy, Estonię, Kazachstan, Litwę, Łotwę, Polskę, Rosję, Słowację, Ukrainę i Węgry. Oprócz zagadnień ogólnych jednakowych dla każdego z tych państw, uwzględnia się ich odrębność i specyficzne warunki rozwoju. Dla każdego z tych krajów w biurze Fundacji wyznaczona jest osoba spełniająca funkcję oficera łącznikowego. Dla spraw polskich jest nim dr Hans-Holger Herrfeld.

O dynamice prezentowanej instytucji świadczy fakt, że od chwili swego zaistnienia (a więc zaledwie od dwóch lat) przeprowadziła już 180 seminariów i sympozjów mających na celu specjalistyczne szkolenie prawników zagranicznych oraz organizując dla nich dwieście pobytów – praktyk. Poprzez opracowanie opinii lub projektów ustaw oraz organizując spotkania ekspertów przyczyniła się do realizacji licznych przedsięwzięć ustawodawczych w swoich państwach partnerskich. W poszczególne jej programy i działania wniosło swój wkład około 300 ekspertów, głównie z Niemiec, ale także z innych państw członkowskich Unii Europejskiej oraz Komisji Europejskiej.

Doskonałą ilustracją problemów jakimi zajmuje się Fundacja są tematy odczytów, jakie zostały wygłoszone w ramach wspomnianego na wstępie seminarium, odbytego w Warszawie. Uważam za stosowne wskazać przykładowo na trzy z nich, przy czym również osoby ich autorów dają pogląd jak dalece, jednoczona wola realizacji celów określonych w Traktatach stanowiących podstawę Unii Europejskiej, Europa ma szansę stać się w przyszłości jednością. A oto one:

- „Prawodawstwo Unii Europejskiej oraz metodyka harmonizowania prawa w krajach członkowskich UE na przykładzie Republiki Federalnej Niemiec (aspekty prawne i odnośne praktyki)”. Referent: – radca ministerialny dr Ernst Röder z Departamentu do Spraw Polityki Europejskiej w Federalnym Ministerstwie Gospodarki;
- „Traktat Europejski – wymogi stawiane reformie systemów prawnych panujących w krajach Europy Środkowej i Wschodniej, aspekty prawne

i praktyczne procesu harmonizowania prawa krajowego z prawem Unii Europejskiej”. Referent: – prof. dr hab. J.A. Wojciechowski, dyrektor Departamentu Prawnego w Biurze do Spraw Integracji z Europą oraz Współpracy z Zagranicą;

– „System ochrony prawnej we Wspólnocie, sądownictwo krajowe w relacji

do Trybunału Europejskiego”. Referent: – prof. dr Ulrich Everling z Uniwersytetu w Bonn.

Koordinacją współpracy z Fundacją ze strony polskiej zajmuje się w Urzędzie Rady Ministrów Biuro do Spraw Integracji z Europą, kierowane przez prof. dr. hab. Andrzeja Harafimowicza.

Przypisy:

¹ Deutsche Stiftung für internationale rechtliche Zusammenarbeit.

² Das Gesamtkonzept zur Beratung beim Aufbau von Demokratie und Sozialer Marktwirtschaft in den Staaten Mittel – und Osteuropas sowie in den Neuen Unabhängigen Staaten.